

Türkçe Dersi Dinleme Sınavlarında Kullanılacak Metinlerin Seçim Ölçütleri Üzerine Bir Araştırma

Criteria for Choosing Texts in Turkish Listening Tests: An Analytical Study

Kamil Saçan^{1*}

Talat Aytan²

ÖZ

Dört temel dil becerisinden biri olan dinleme, bireyin sosyal ilişkilerini etkili bir şekilde sürdürebilmesi ve eğitim hayatında başarılı olabilmesi için kullanması gereken, aynı zamanda hem anlama hem iletişim temeli olan bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda dinleme becerisinin önemi daha iyi anlaşılmış, bu becerinin dil eğitiminin ayrılmaz bir parçası olduğu fark edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığının öğretim programlarında dinleme becerisine ve bu becerinin ölçülmesine daha fazla yer vermesi, bu alandaki eksikliklerin giderilmesi yolunda önemli bir adım olmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 09.09.2023 tarihinde 32304 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmeliğe göre Türkçe derslerinde dinleme sınavı uygulaması zorunluluğu getirilmiş ve bu sınavın öğrencinin Türkçe sınav notunun %25’ini oluşturacağı belirtilmiştir. Böylece tüm ortaokullarda dinleme sınavları uygulanmaya başlanmıştır. Bu çalışmada Türkçe dersi dinleme sınavlarında kullanılacak metinlerin seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütler belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmış, öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak veriler toplanmıştır. Veriler içerik analizi ile çözümlenip bulgular kodlarla gösterilmiştir. Çalışmanın sonucunda dinleme metinlerinin seçiminde dikkate alınması gereken başlıca ölçütlerin metnin seviyeye uygunluğu, eğitsel hedeflerle uyumlu olması, içeriğin taşıdığı özellikler, teknik ve ses altyapısı ile sınavın formatına uygunluk olduğu görülmüştür. Ayrıca dinleme metinlerinin öğrencilerin kelime varlığına ve ilgi düzeyine uygunluğu, anlama düzeylerini destekler nitelikte olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın Türkçe öğretiminde uygulanan dinleme sınavlarında kullanılacak metinlerin seçim süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Dinleme Becerisi, Dinleme Becerisi Uygulama Sınavları, Ölçme ve Değerlendirme

ABSTRACT

Listening, Listening, one of the four fundamental language skills, forms the basis of both understanding and communication. It plays a vital role in individuals’ ability to build effective social interactions and succeed in their educational pursuits. In recent years, the importance of listening skills has gained wider recognition, becoming an essential part of language education. The inclusion of listening activities and their evaluation in school curricula by the Ministry of National Education represents a significant step toward addressing gaps in this area. According to the regulation published in the Official Gazette No. 32304 on September 9, 2023, listening exams have become a mandatory component of Turkish language courses and now constitute 25% of students’ overall grades. As a result, listening exams have been implemented across all middle schools. This study aims to identify the key criteria to be considered when selecting texts for listening exams in Turkish lessons. Employing a case study design, a qualitative research method, data were collected through the opinions of teachers and students. The data were analyzed using content analysis, and the findings were categorized with codes. The results indicate that the most important criteria in selecting listening texts include their suitability to students’ proficiency levels, alignment with educational objectives, content characteristics, technical and audio quality, and compatibility with the exam format. Additionally, it was found that the texts should match students’ vocabulary knowledge and interests while supporting their level of comprehension. It is hoped that the findings of this research will guide and enrich the process of selecting texts for listening assessments in language education.

Keywords: Listening Skills, Listening Assessment Exams, Measurement and Evaluation

* Sorumlu yazar / Corresponding author

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi ABD, İstanbul, Esenler, Türkiye, E-mail: kamilzacan1@gmail.com

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi ABD, İstanbul, Esenler, Türkiye, E-mail: talataytan@gmail.com

Başvuru/Submitted: 31.01.2025 Son Düzeltme/Last Revision: 22.02.2025 Kabul/Accepted: 19.04.2025

intihal.net Similarity Index 03%

Saçan, K. & Aytan, T. (2025). Türkçe dersi dinleme sınavlarında kullanılacak metinlerin seçim ölçütleri üzerine bir araştırma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi-IBAD Journal of Social Sciences*, (18), 137-157. <https://doi.org/10.21733/ibad.1630249>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, allowing use, sharing, adaptation, and reproduction in any format with proper credit to the original authors and source, a link to the license, and disclosure of changes. Third-party material is included under the same license unless stated otherwise. For uses beyond the license or statutory exceptions, permission must be obtained from the copyright holder. For details, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

GİRİŞ

Dil; insanların kendi aralarında iletişim kurabilmelerine, düşüncelerini ifade edebilmelerine, bilgi ve deneyimlerini aktarabilmelerine olanak sağlayan temel araçtır. Dil anlam oluşturmak ve paylaşmak için insanların ihtiyaç duydukları bir sistemdir. İnsanların dili etkin bir şekilde kullanabilmeleri için de dört temel dil becerisine hâkim olmaları ve bu becerileri yetkin bir şekilde kullanabilmeleri gerekmektedir. Bireyin dünyaya geldikten sonar sırasıyla dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kazanması ve bireyin dil yetkinliğinin de bu dört beceriyle şekillenmesi beklenir (Doğan, 2007). Akademik başarı ve günlük yaşamda etkili iletişim kurabilme açısından büyük bir öneme sahip olan dinleme becerisi; bireylerin duyduklarını anlamlandırmalarına, yorumlamalarına ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerine katkı sağlar. Dinleme becerisi diğer dil becerileri için temel oluşturması, onların gelişiminde etkili bir rolünün olması ve başarılı bir iletişimin ilk şartı olarak karşımıza çıkmasıyla hayati bir önem taşımaktadır. İletişimin konuşan ve dinleyen arasındaki karşılıklı yapısı dinleme becerisi ile sağlanmaktadır. Dinleme becerisi bu karşılıklı yapıdan hareketle, konuşan ya da sesli bir okuma gerçekleştiren bireyin mesajlarını doğru olarak anlama şeklinde tanımlanabilir (Özbay, 2009). Aytan (2011) dinleme becerisinin diğer dil becerilerine kıyasla hayatımızda çok daha fazla yer tuttuğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, dinleme becerisinin etkin bir şekilde kullanılmaması, öğrencilerin sadece eğitim hayatlarını değil, sosyal yaşamlarını da olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir. Dinleme becerisinin doğru bir şekilde geliştirilmesi, öğrencilerin hem akademik başarılarını artırmalarına hem de günlük yaşamlarında daha etkili iletişim kurmalarına olanak tanır. Dinleme, hem günlük yaşamda hem de eğitim ortamlarında bireyin başarısında belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak dinleme/izleme etkinliklerine hâlâ yeterince yer verilmediği ve hedeflenen kazanımlara ulaşılamadığı açıkça gözlemlenmektedir.

Dinleme becerisinin uzun yıllar doğal olarak kazanılan ve kendiliğinden gelişen bir beceri olarak görülmesinden dolayı öğretmenlerin daha çok okuma ve yazma becerilerine yoğunlaştığı, ölçme değerlendirme çalışmalarını da bu becerilere yönelik gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Cüceloğlu (2001) okullarda konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik kurslar düzenlenirken, dinleme becerisinin geliştirilmesinin genellikle öğrencinin kendi çabalarına bırakıldığını ifade etmektedir. Bu durum, dinlemenin kritik bir beceri olduğunun göz ardı edildiğini ve bu becerinin geliştirilmesine yönelik daha fazla eğitim süreçlerinin sağlanması gerektiğini göstermektedir. Dinleme becerisini doğru bir şekilde kullanabilmek ve etkili dinlemeler gerçekleştirebilmek için dinleme eğitiminin öncelikle ailede başlaması ve sonrasında okulda planlı bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Son derece önemli ve yıllardır ihmal edilmiş bir dil becerisi olan dinleme becerisinin eğitimi konusunda asıl görev sınıf ve Türkçe öğretmenlerine düşmektedir (Doğan, 2010).

Okulda verilen eğitimin ne kadar etkili olabildiği, hangi noktalarda yetersiz kaldığı ve hangi noktalarda tekrara ihtiyaç duyulduğu doğru ve etkili bir şekilde ölçme değerlendirme yapılabilmesiyle mümkündür. Göçer (2014) öğretmenlerin geleneksel ölçme araçlarına yöneldiğini, yaptıkları ölçme çalışmalarında da okuma, yazma, dil bilgisi, yazım ve noktalama gibi alanlarda sorular hazırladıklarını aktarmaktadır. Öğretmenlerin uzun yıllar boyunca diğer becerilere yönelik yaptıkları çalışmalarını dinleme becerisi için uygulamadıkları yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur. (Ünlü & Öztürk, 2014; Çarkıt, 2018; Aydın & Uçgun, 2020; Calpkaya & Alp, 2021; Ömeroğlu, 2024) Dinleme becerisinin diğer becerilerle bağlantılı olarak geliştiği, dil becerilerinin birbirlerini desteklediği günümüzde kabul edilmiş bir gerçek olduğundan dil becerilerine yönelik verilen eğitimi takip edebilmek ve gereken dönütleri sağlayabilmek için bütün dil becerilerinin ölçülüp değerlendirilmesi gerekmektedir.

Melanlıoğlu ve Karakuş Tayşi (2013) dinleme becerisine yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin öğrencinin dinleme becerisine katkı sağlaması için dinleme eğitiminin her aşamasında gerekli dönüt ve düzeltmelerin verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrencinin dinleme becerisine yönelik eksiklerini belirlemek ve gereken dönütleri vaktinde verebilmek için de etkili bir ölçme değerlendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Dinleme eğitimi konusunda yapılan önceki çalışmalar (Kaplan, 2021; Çarkıt, 2018; Tabak & Göçer, 2014; Kanık Uysal, 2022) dinleme becerisinin ölçülmesinde kullanılan geleneksel ölçme yöntemlerinin çoğu zaman öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ölçmekte yetersiz kaldığını ve bu durumun öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişimini olumsuz etkilediğini göstermiştir. Dinleme becerilerinin etkili bir şekilde ölçülüp değerlendirilmemesi de bu beceriye yönelik eksiklerin net olarak ortaya konulmamasıyla sonuçlanmaktadır. Yapılan araştırmalar dinleme becerisine yönelik ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Türk eğitim sistemi ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli güncellenmekte; müfredat, sınav sistemi gibi çeşitli alanlarda değişiklikler yapılmaktadır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında da yapılan değişiklikle tüm sınavlarda açık uçlu soruların sorulması kararlaştırılmış ve diğer derslerden farklı olarak Türkçe dersinde dil becerilerinin daha etkili ölçülebilmesi için yazılı, dinleme ve konuşma şeklinde üç ayrı sınav uygulaması zorunluluğu getirilmiştir. (Millî Eğitim Bakanlığı Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar Yönergesi, 2023). Türkçe dersinde 2023 yılına kadar sınavlar yazılı uygulamalar şeklinde hazırlanıyor ve sahadaki araştırmaların da gösterdiği üzere dinleme ve konuşma becerilerine yönelik kazanımlar çoğu zaman ölçülüyordu (Melanlıoğlu & Karakuş Tayşi, 2013; Çarkıt, 2018; Aydın & Uçgun, 2020; Kaplan, 2021).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 09.09.2023 tarihinde 32304 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmeliğe göre Türkçe ve İngilizce derslerinde öğrenci notlarının belirlenmesi için dinleme sınavı puanının %25'i, konuşma sınavı puanının %25'i ve okuma yazma becerisinin ölçüldüğü yazılı sınavın %50'si alınarak üç aşamalı bir sınav sürecinin oluşturulması gerekmektedir. 2023 Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'nin bu değişiklikle öğrencilerin tüm dil becerilerindeki performanslarının dikkate alınmasını sağlamayı hedeflediği söylenebilir. Yönetmeliğin sekizinci maddesi bu uygulama ile Türkçenin korunması ve geliştirilmesinin amaçlandığını belirtmektedir.

Türkçe dersi sınav uygulamalarına getirilen yenilikler öğrencilerin dil becerilerinin daha kapsamlı ve etkili bir şekilde ölçülmesini, üç aşamalı sınav süreci tüm dil becerilerindeki performansların gözlemlenmesini ve hepsinin değerlendirilip ortak bir başarı puanı oluşturulmasını hedeflemektedir. Eğitim yılının başında duyurulan ve öncesinde bilgilendirme yapılmayan bu değişiklikler öğretmen, öğrenci ve velilerde sınava yönelik farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Saltan & Özyeter, 2024; Sevim & Yılmaz, 2024).

Dinleme sınavı uygulamalarının başarılı olabilmesi için gerekli olan temel unsurlardan biri sınavlarda kullanılacak olan dinleme metinleridir. Dinleme metinlerinin öğrenci düzeyine ve etkili bir ölçme değerlendirmeye uygun özellikler taşıması gerekmektedir. Ancak, bu sınavlarda kullanılan dinleme metinlerinin nasıl seçileceği ve hangi ölçütlere göre belirlenmesi gerektiği konusunda yeterli akademik çalışma bulunmamaktadır. Dinleme sınavlarının etkinliği, kullanılan metinlerin öğrenci seviyesine uygunluğu, eğitsel hedeflerle örtüşmesi, içerik açısından yeterliliği ve teknik özellikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, dinleme sınavlarında kullanılacak metinlerin seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütlerin belirlenmesi büyük bir gereklilik hâline gelmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokullarda uygulanmaya başlanan dinleme sınavlarında kullanılacak dinleme sınavı metinlerinin sahip olması gereken özellikleri öğretmenler ve öğrencilerden alınan görüşlerden hareket ederek belirlemektir. Böylece, dinleme sınavlarının daha sistemli, tutarlı ve etkili bir şekilde hazırlanmasına katkı sağlanacaktır.

Araştırmanın Önemi

Dinleme sınavlarında kullanılan metinler, öğrencilerin anlama düzeyini doğrudan etkileyen temel unsurlardan biridir. Metinlerin öğrenci seviyesine uygunluğu, içerik yapısı, kelime seçimi ve sunum biçimi, sınavın geçerliliği ve güvenilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Ancak, mevcut sınavlarda kullanılan metinlerin bu özellikler açısından ne kadar uygun olduğu konusunda yeterli bilimsel veri bulunmamaktadır. Bu çalışma, öğretmen ve öğrenci görüşlerini dikkate alarak dinleme sınavlarında kullanılacak metinler için gerekli olan ölçütleri tespit etmeyi amaçlamaktadır. Böylece, öğretmenlerin dinleme sınavlarını daha sistemli ve etkili bir şekilde hazırlamalarına katkı sağlanacaktır.

Problem Cümlesi

Türkçe dersi dinleme sınavlarında etkili ve geçerli bir ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilebilmesi için dinleme metinlerinin taşıması gereken özellikler nelerdir?

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Dinleme sınavı uygulamalarında kullanılacak metinlere yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri nasıldır?
2. Sınavlarda kullanılacak dinleme metinlerinin uzunluğu, öğrencilerin dikkatini sürdürebilme ve metni anlamlandırma süreçlerini nasıl etkilemektedir?
3. Sınavlarda kullanılacak dinleme metinlerindeki kelime ve dil yapılarının öğrencilerin metni anlamlandırma sürecine etkisi nedir?
4. Dinleme sınavı uygulama esnasında dış faktörler (gürültü, oturma düzeni, dikkat dağıtıcı unsurlar) öğrencilerin sınav metnini anlayabilme ve yorumlayabilme sürecini nasıl etkilemektedir?

Sayıtlar

1. Görüşme yapılan öğretmen ve öğrencilerin, dinleme sınavı uygulamalarına yönelik verdikleri yanıtların kendi gerçek düşüncelerini yansıttığı ve katılımcıların samimi, özgün cevaplar sunduğu varsayılmaktadır.
2. Görüşmeler sırasında alınan kayıtların, içerik açısından eksiksiz ve doğru bir şekilde aktarıldığı ve analiz sürecinin bu doğruluk temelinde yürütüldüğü varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Çalışma, İstanbul ilinde farklı okullarda görev yapan on Türkçe öğretmeni ve ortaokulda öğrenim gören on öğrenciyle sınırlandırılmıştır.
3. Araştırmada toplanan dinleme sınavlarına ilişkin veriler, öğretmen ve öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve bu görüşmelerden elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma, ortaokul Türkçe derslerinde dinleme sınavlarında kullanılacak metinlerin sahip olması gereken özellikleri belirlemeyi amaçlayan nitel bir çalışmadır. Araştırmada, literatür taraması yapılmış, öğretmen ve öğrenci görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine başvurulmuştur. Nitel araştırmalar, Yıldırım ve Şimşek (2005)'in aktardığı üzere gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı; algı ve olayların doğal ortamlarda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ifade edildiği nitel bir süreci hedefleyen araştırmalardır. Durum çalışması, belirli bir olgunun derinlemesine incelenmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Araştırma kapsamında, ortaokul düzeyinde uygulanan dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin belirli kriterlere uygunluğunu incelemek amacıyla öğretmen ve öğrenci görüşleri toplanmıştır. Araştırmaya veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme; araştırılmak istenen konunun çeşitli boyutlarını kapsayan, görüşme sürecinde görüşülen kişiye daha çok açık uçlu soruların sorulduğu ve ayrıntılı cevaplara imkân veren, kişilerle birebir görüşülerek veri toplama olanağı sunan bir tekniktir. Görüşülen kişinin duygu, beceri, tecrübe ve bilgilerine görüşme yolu ile ulaşılır (Tekin, 2006, s.101). Bu çalışmada da Türkçe öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin dinleme sınavlarına dair görüşleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma grubu İstanbul ili genelinde farklı okullarda görev yapan 10 Türkçe öğretmeni ile Pendik ilçesinde farklı sınıf seviyelerinde eğitim gören 10 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların seçiminde, dinleme sınavlarını uygulama ve deneyimleme konusunda doğrudan bilgi sahibi olmaları temel kriter olarak alınmıştır. Öğretmenler en az beş yıl deneyime sahip olup daha önce en az bir akademik yıl boyunca ortaokullarda dinleme sınavı uygulamış kişilerdir. Öğrenciler ise dinleme sınavlarına katılmış ve deneyimlerini paylaşabilecek bireyler arasından velilerinin yazılı ve sözlü onayı alınarak seçilmiştir. Katılımcılar, maksimum çeşitlilik sağlamak amacıyla farklı okul ve sınıf seviyelerinden özenle seçilmiştir. Dinleme sınavlarında edinilen deneyimlerin okulların kendi koşullarıyla olan bağlantısını da hesaba katarak farklı ortaokullardan öğretmenlerle görüşülmüştür.

Tablo 1. Katılımcı Öğretmenlere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Deneyim (Yıl)	Eğitim Durumu
K1	Kadın	5-9	Lisans
K2	Erkek	5-9	Lisans
K3	Erkek	10-15	Lisans
K4	Kadın	10-15	Lisans
K5	Kadın	5-9	Lisans
K6	Erkek	5-9	Lisans
K7	Kadın	5-9	Lisans
K8	Erkek	5-9	Lisans
K9	Kadın	10-15	Lisans
K10	Erkek	10-15	Lisans

Tablo 2. Katılımcı Öğrencilere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Sınıf Düzeyi	Okul
Ö1	5. Sınıf	Devlet
Ö2	5. Sınıf	Devlet
Ö3	6. Sınıf	Devlet
Ö4	6. Sınıf	Devlet
Ö5	7. Sınıf	Devlet
Ö6	7. Sınıf	Devlet
Ö7	8. Sınıf	Devlet
Ö8	8. Sınıf	Devlet
Ö9	8. Sınıf	Devlet
Ö10	8. Sınıf	Devlet

Verilerin Toplanması

Bu bölümde araştırma verilerinin toplanma sürecine yer verilmiştir. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması aşamasında, alan yazın taraması yapılmış ve daha önce benzer konularda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ayrıca, sahada görev yapan öğretmenlerin görüş ve önerileri alınarak form güncellenmiş, daha sonra uzman değerlendirmeleri doğrultusunda da sorular revize edilmiştir. Görüşmeler katılımcıların izni alınarak ses kaydı ile gerçekleştirilmiş ve yazılı dökümleri çıkarılmıştır. Süreç boyunca gönüllülük esasına dayalı bir çalışma yürütülmüş ve etik kurallar titizlikle korunmuştur.

Görüşme formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla üç alan uzmanı, iki öğretmen ve iki öğrenciyle pilot görüşmeler gerçekleştirilmiş, bu süreçte elde edilen dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşmelerinde, katılımcıların ifadelerinin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilerek sorular revize edilmiş, net olmayan ifadeler içeren bölümler yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, örnek görüşmelerde öğretmen ve öğrencilerden alınan bildirimler doğrultusunda soruların içerik ve ifade biçimi zayıf bulunan kısımları güncellenmiştir. Görüşme süreci tamamlandıktan sonra ses kayıtları çözümlenmiş ve veriler yazılı hale getirilerek analiz edilmeye hazır duruma getirilmiştir.

Veri Analizi

Bu çalışmada kullanılan veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilmiş ve ardından MAXQDA yazılımı aracılığıyla analiz edilmiştir. Nitel veri analizi konusunda kapsamlı bir araç olan MAXQDA, metinsel verilerin sistematik bir şekilde düzenlenmesine ve yorumlanmasına olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada sorulara verilen yanıtlar gruplandırılarak dinleme sınavlarına yönelik belirli eğilimler ve öne çıkan cevaplar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla elde edilen veriler tablo ve grafikler aracılığıyla görselleştirilmiş ardından karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır.

Araştırmada, dinleme sınavlarına yönelik olarak öğrenci ve öğretmenlerden toplanan veriler, MAXQDA programı yardımıyla kategorilere ayrılıp belirgin yanıt dağılımları ortaya konmuştur. Sorulara verilen cevaplar analiz edilirken, en sık tekrar eden yanıtlar tespit edilerek bunların yüzdesel dağılımı belirlenmiş ve tablo halinde sunulmuştur. Bu yöntemin amacı, katılımcıların görüşlerini daha açık bir biçimde ortaya koymak ve belirgin eğilimleri saptayarak değerlendirmeye sunmaktır. Bu süreçte, belirli anahtar kelimeler ve ifadeler öne çıkarılarak analiz edilmiştir. Bu yaklaşım, elde edilen verilerin doğrudan sunulmasını ve tablolar aracılığıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesini sağlamıştır. Böylelikle, çalışmada elde edilen bulguların daha şeffaf ve anlaşılır bir biçimde ifade edilmesi hedeflenmiştir. Elde edilen

bulgular, belirgin yanıt gruplarını ortaya koyarak tablolar ve grafiklerle desteklenmiş, bu sayede sonuçların daha net ve anlaşılır bir şekilde sunulması amaçlanmıştır. Böylelikle, araştırmada kullanılan veri analiz yöntemi, hem nitel araştırma yaklaşımına uygun şekilde yapılandırılmış hem de görsel desteklerle güçlendirilerek bulguların yorumlanmasını kolaylaştırmıştır.

Etik Beyan

Çalışmaya katkı sağlayan katılımcılara tüm aşamalarda kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı açıklanmıştır. Öğrencilerin izniyle birlikte velilerinin sözlü ve yazılı izinleri de alınmıştır. Görüşmeye katılan öğretmenlerden önceden randevu alınarak görüşme saati belirlenmiş ve görüşmeler öğretmenlerin boş ders saatlerine dek getirilmeye çalışılarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ile yapılacak görüşmelerde veli ve okul idaresi bilgilendirilerek ders saatlerinin bitiminde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın analizinde yapılacak olan alıntılarda çalışma katılımcılarının isimleri ise kimliklerinin gizli tutulması amaçlanarak görüşme sırası takip edilerek kodlanmış ve görüşülen öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3...; görüşülen öğretmenler ise K1, K2, K3 şeklinde kısaltmalarla adlandırılmıştır. Araştırmada bakanlığa bağlı öğretmenlerle ve ortaokul öğrencilerle çalışılacağı için Millî Eğitim Bakanlığında MEB.TT.2024.01.0787 no.lu MEB araştırma izni ve Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulundan 31.10.2024. toplantı tarihli 2024.10 numaralı etik kurul izni alınmıştır.

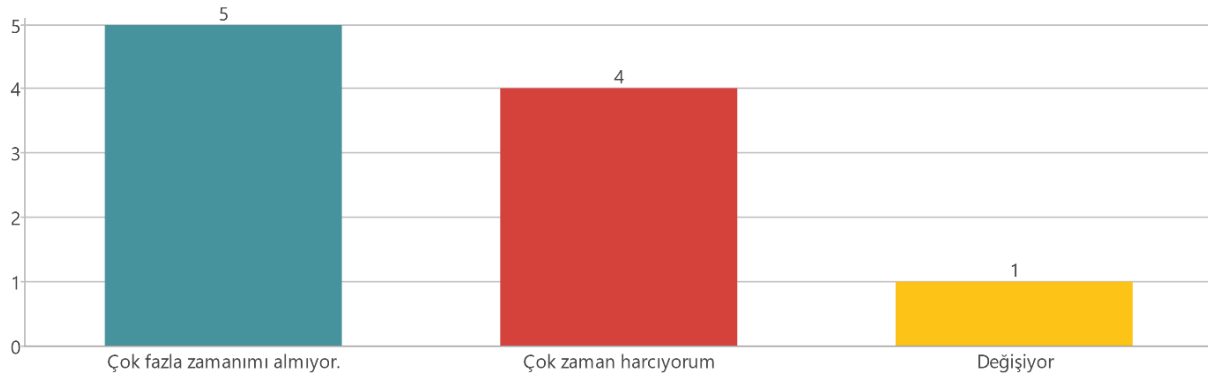
BULGULAR

Bu bölümde çalışmada nitel verilerin analizi ile elde edilen bilgilere dair bulgulara yer verilmiştir. Öğretmen ve öğrencilere yöneltilen sorular ve bunlara yönelik elde edilen cevaplar aşağıda değerlendirilmiştir.

1. Dinleme Sınavlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

1.1. Dinleme Sınavlarında Materyal Bulma ve Hazırlık Sürecine İlişkin Bulgular

Dinleme sınavlarını hazırlamak ne kadar zamanınızı alıyor?

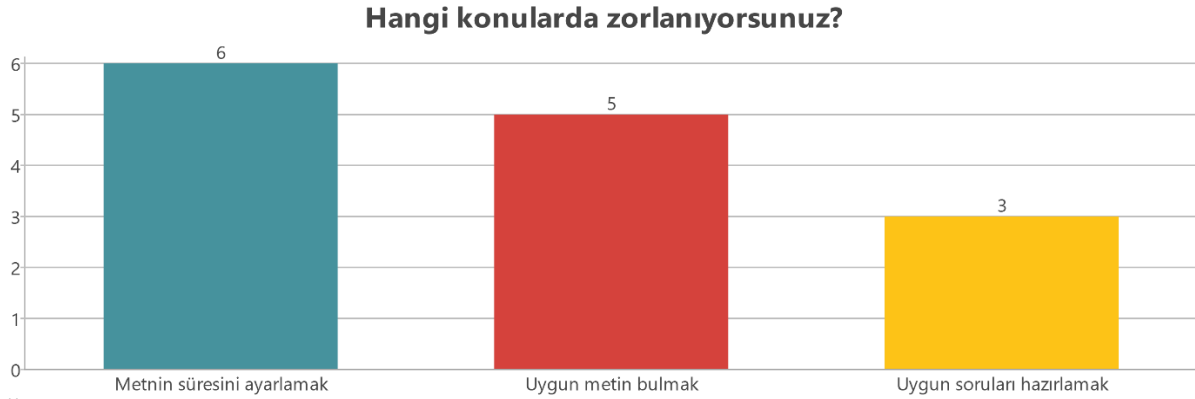

Grafik 1. Dinleme Sınavlarında Materyal Bulma ve Hazırlık Süreci

Öğretmenlerin çoğunluğu, öğrencilerin seviyesine uygun materyali bulmanın ve hazırlamanın zaman alıcı olduğunu ve sınavlarda dinleme metinlerinin sürelerini ve zorluk seviyelerini öğrenciye göre ayarlamakta zorlandıklarını belirtmektedir (Ör: K1, K4, K5). Öğretmenler dinleme sınavlarına yönelik kaynak eksikliğini vurgulamış ve çoğu zaman bireysel olarak kaynak oluşturmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir (Ör: K7). Bazı öğretmenler ise bu sürecin sınavın ilk kez uygulandığı önceki yıla göre artık zamanlarını daha az almaya

başladığını belirtmiştir (Ör: K2, K9). Öğretmenler sürecin artık onlar için de rutin hâline gelmeye başladığını ifade etmişlerdir.

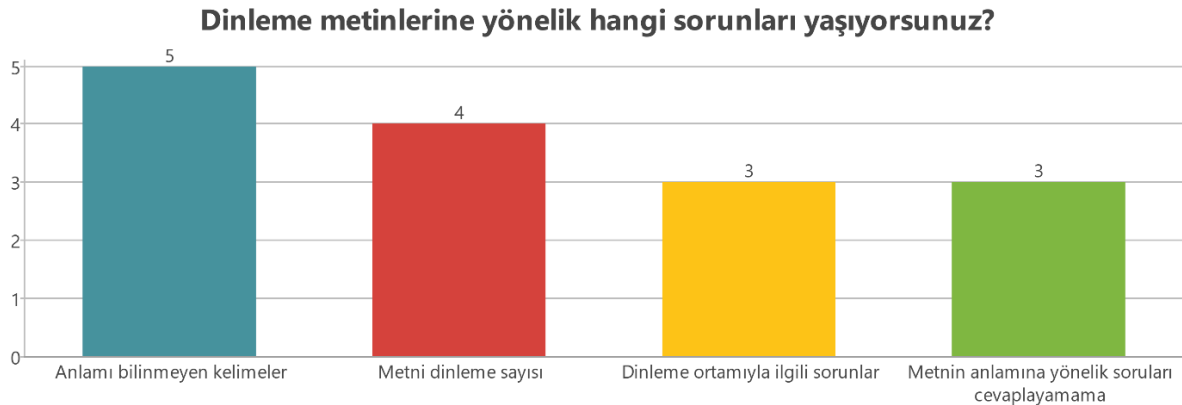
Grafik 2. *Dinleme Sınavlarında Standart Materyal Eksikliği*

Öğretmenlerin her sınıf için geçerli standart materyallerin eksikliğinden yakındığı görülmüştür (Ör: K6, K4 K10). Materyallerin sınıf düzeyine uygunluğu, bir ders saati içerisinde sınav uygulaması yapmaya elverişli olması ve metinlerin öğrencilerin dikkatini çekmesi öğretmenlerin dinleme sınavları metinlerini oluştururken dikkat ettikleri en önemli özelliklerdendir.

Öğretmenler dinleme metinlerinin öğrenci seviyesine uygunluğuyla ilgili endişe taşıdıklarını dile getirmişlerdir. 4 numaralı katılımcı “Öğrencinin yaşına ve seviyesine uygun içerik bulmakta zorlanıyorum. Bireysel farklılıklardan dolayı içerik bulmak kolay değil.” şeklinde görüş belirtmiştir. Bu yüzden dinleme sayısı ile ilgili bazı durumlarda metinlere göre değişiklik yapmak durumunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Farklı öğretmenlerin farklı sorularda verdikleri cevaplarda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenecek standart metin ve soru havuzlarına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

1.2. Dinleme Sınavlarında Metnin Anlaşılmasını Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular

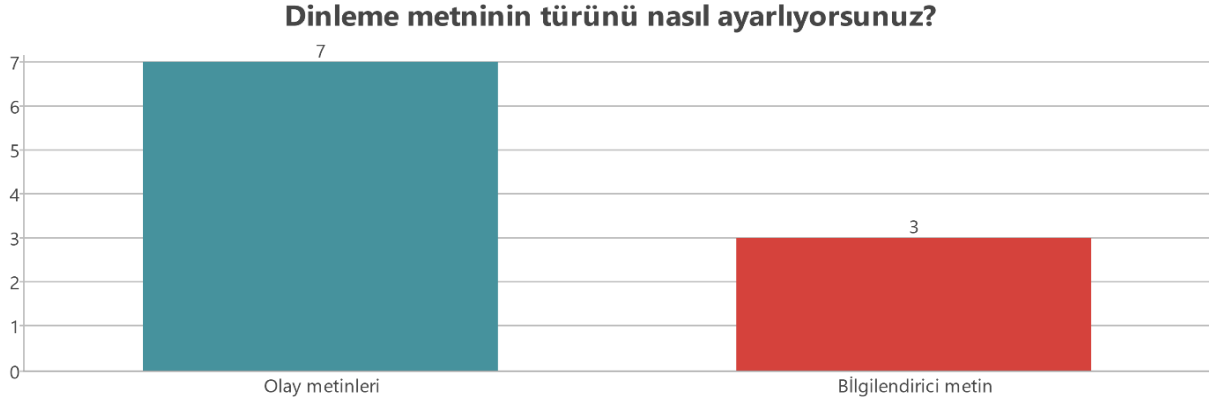

Grafik 3. *Dinleme Sınavlarında Metni Anlamayı Etkileyen Faktörler*

Öğretmenler, dinleme sınavlarında öğrencilerin daha çok anlamını bilmedikleri kelimeler nedeniyle zorlandıklarını ifade etmektedir (Örn: K3, K6, K10). Özellikle bazı kelime ve ifadelerin anlaşılabilmesi, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasına sebep olmaktadır. Bu durum da, dinleme metinlerinin içerisinde bilinmeyen kelimelerin sayısının sınırlı tutulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, dinleme sınavı sırasında sessizliği sağlamak ve dış ortamdan gelen gürültüyü en aza indirmek öğretmenler tarafından karşılaşılan yaygın bir zorluk olarak dile getirilmiştir (Örn: K3, K4, K8). Bu tür dikkat dağıtıcı unsurları engellemek için öğretmenler,

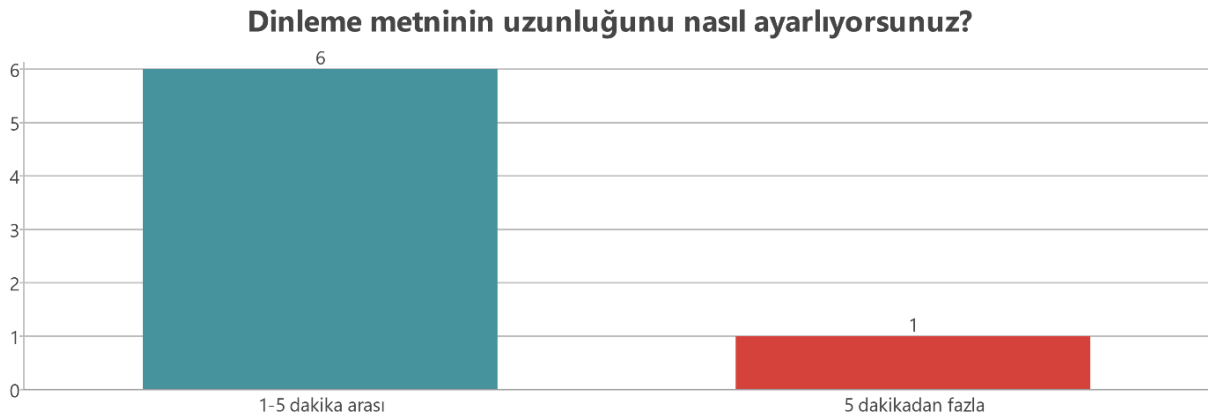
sınıf kapısını kapatma veya öğrencilerin oturma düzeninde değişiklik yapma gibi yöntemlere başvurmaktadır. Öğrencilerin dinleme metnini yalnızca bir kez dinleyerek anlamakta güçlük çektiği de belirtilmiştir (Örn: K6). Metnin türüne ve yapısına bağlı olarak dinleme tekrar sayısını belirleme konusunda öğretmenlerin kararsızlık yaşadığı, ancak çoğunlukla iki ya da üç tekrarın yeterli olduğu görüşünde birleşildiği görülmektedir.

1.3. Dinleme Metinlerinin Türü, Uzunluğu, Karmaşıklığı, Dinleme Sayısı Gibi Durumlara Yönelik Bulgular

Grafik 4. *Dinleme Sınavlarında Metin Türü Tercihleri*

Dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin türü, uzunluğu ve karmaşıklığı gibi noktaların öğrencilerin sınav performansını büyük ölçüde etkilediği görülmektedir. Öğretmenlerin dinleme metinlerini seçerken metinle ilgili yaptıkları düzenlemeler, öğrencilerin başarılarını doğrudan etkilemektedir. Bu yüzden öğretmenler öğrencilerin metni daha kolay anlayabilmesi, sınav boyunca metne dair ilgilerini sürdürebilmesi ve metni takip edebilmesi için genellikle hikâye, masal ve fabl gibi olay ağırlıklı türleri tercih etmektedir (Örn: K3, K7, K8). Ayrıca, seçilen metinlerin uzunluğunun da öğrencilerin dikkatini çekecek seviyede olmasına öğretmenler tarafından özen gösterilmektedir. Özellikle 5. ve 6. sınıf düzeyinde uygulanan dinleme sınavlarında bilgilendirici metinlerin daha az tercih edildiği görülmektedir.

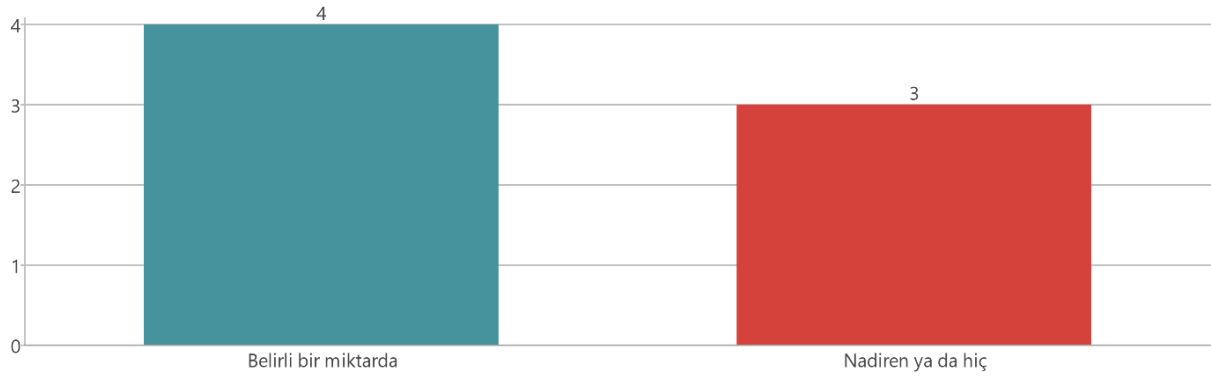

Grafik 5. *Dinleme Sınavlarında Metin Süresi*

Öğretmenler, genel olarak dinleme sınavı metinlerinin süresinin beş dakikayı aşmamasına özen gösterdiklerini belirtmektedir (Örn: K8). Çünkü uzun metinlerin öğrencilerin anlamasını ve takip etmesini zorlaştırdığı ifade edilmektedir. Seviyeye uygun olmayan karmaşık ve zor

metinlerin çeşitli zorluklara yol açtığı (Örn: K6, K9), bu nedenle metnin uzunluğunun belirlenirken uzun metinler seçmemeye çalıştıkları vurgulanmaktadır.

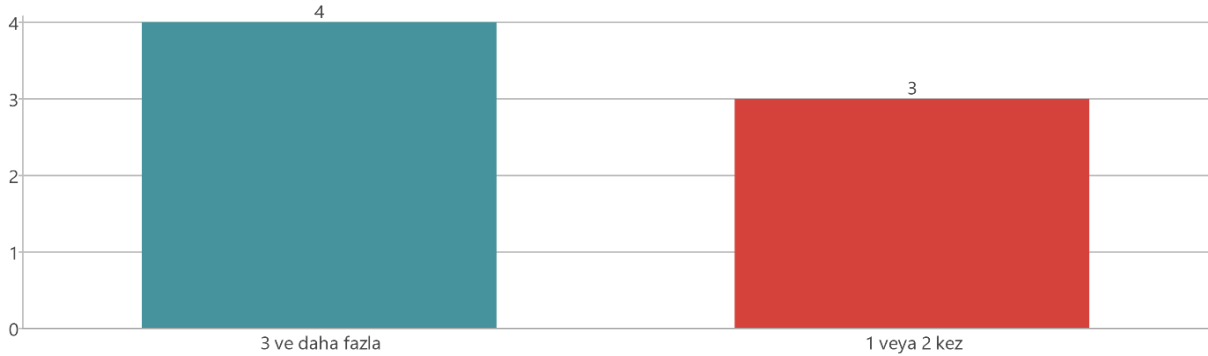
Öğrencinin anlamını bilmediği kelimelere ne kadar yer veriyorsunuz?

Grafik 6. Dinleme Sınavı Metinlerinde Kelime Seçimleri

Metinlerde karmaşık ifadelerin bulunması, dinleme sınavlarıyla ilgili başlıca sorunlardan biridir. Bazı öğretmenler de bu duruma karşı dinleme metinlerinde anlamı bilinmeyen kelime oranının düşük olduğu metinleri seçmeye özen göstermektedir (Örn: K6, K8). Bazı öğretmenler ise metinlerde hiçbir karmaşık ifade yer almamasının daha doğru olduğunu düşünerek metinde öğrencilerin anlamını bilemeyeceğini düşündükleri kelimelerin yer almamasına özellikle dikkat etmektedir.

Dinleme metnini kaç kez dinletiyorsunuz?

Grafik 7. Dinleme Sınavı Metinlerinde Tekrar Sayısı

Metinlerin süresi, öğrencilerin metni anlama ve yorumlama süreçlerini doğrudan etkilediğinden, metinleri tekrar dinleme sayısı da buna göre değişkenlik göstermektedir. Öğrencilerin sorulara, metindeki ifadeler ve metnin uzunluğuna bağlı olarak tekrar dinleme ihtiyacı değişebilmektedir. Genel olarak öğretmenlerin bir sınav süresi içerisinde dinleme metinlerini iki ya da üç kez dinlemenin yeterli olduğunu düşündüğü görülmektedir (Örn: K5, K7). Örneğin 8 numaralı katılımcı "Çok fazla bilinmeyen kelime kullanmıyorum. Metnin zorluğuna göre çoğunlukla üç ya da iki kere dinletiyorum." ifadesini kullanarak çoğunluğun görüşünü desteklemiştir.

1.4. Dinleme Sınavlarının Uygulanması, Ölçme ve Değerlendirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Grafik 8. Dinleme Sınavı Metinlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

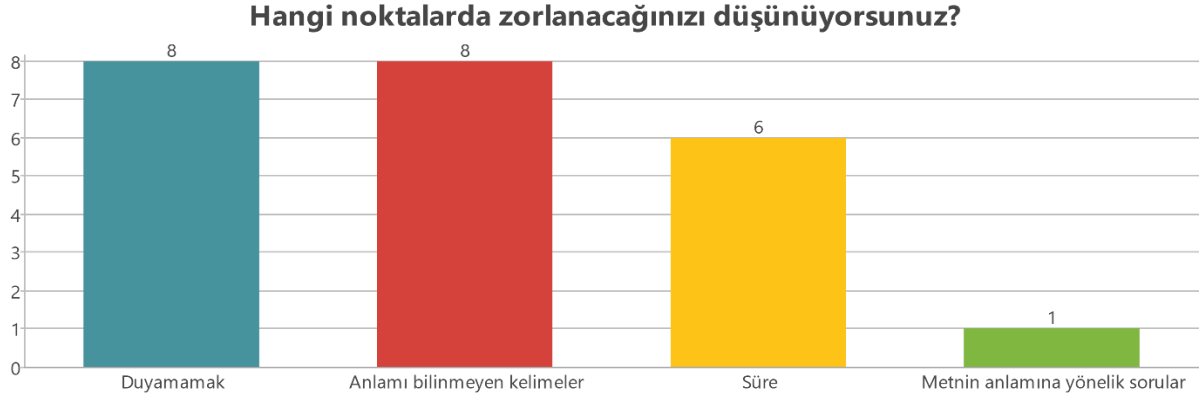
Öğretmenlerin dinleme sınavlarıyla ilgili en fazla üzerinde durduğu konulardan biri, ortak standartların oluşturulmasıdır. Bazı öğretmenler, dinleme becerisine yönelik genel kavramlar ve ölçme-değerlendirme standartlarının ötesinde, ülke genelinde ortak kriterlerin belirlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Örn: K2, K6, K10). Örneğin 10 numaralı katılımcı “Dinleme metinlerine yönelik ortak ölçütler belirlenebilir.” şeklinde, 6 numaralı katılımcı ise “Milli Eğitim Bakanlığının ülke geneli standart oluşması için örnek dinleme sınavları ve değerlendirme kriterleri oluşturması daha iyi olur diye düşünüyorum.” şeklinde standartlaşma talebini dile getirmiştir. Diğer öğretmenler ise sınavların daha sistematik bir yapıya kavuşturularak belirli tarihlerde ve standart içeriklerle uygulanmasını önermektedir (Örn: K3).

Dinleme sınavlarına yönelik, ülke çapında örnek sınavların yayımlanmasının faydalı olabileceği öğretmenler tarafından dile getirilmektedir. Yazılı sınavlarda kullanılan örnek senaryoların benzer şekilde dinleme sınavları için de hazırlanarak paylaşılması gerektiği belirtilmektedir (Örn: K3, K6, K10). Bu tür örnek uygulamaların hem öğrencilerin başarısını artıracak hem de öğretmenlerin daha nitelikli sınavlar hazırlamasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmenler ayrıca, ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin yanı sıra dinleme materyalleri içeren özel kaynakların geliştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrencilerin sınavlara hazırlanırken çoğunlukla EBA dışındaki farklı internet platformlarına yöneldiği ve buralarda yayımlanan örnek sınavları incelediği bilinmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin erişimine açık destekleyici içeriklerin üretilmesi önerilmektedir (Örn: K1, K6).

Dinleme becerisinin öğrencilerin günlük yaşamda kullanacağı önemli bir yetkinlik olduğu göz önünde bulundurularak, öğretmenler sınavlarda yorum sorularına daha fazla yer verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Öğrencilerin sınavlarda karşılaştıkları içeriklerin, gündelik hayatlarında deneyimleyebilecekleri durumlarla ilişkilendirilmesinin, dinleme becerilerini geliştirme açısından faydalı olacağı öngörülmektedir (Örn: K8). Dinleme sınavları, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede ve Türkçe dersine yönelik olumlu tutum kazanmalarında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenlerin materyal temini, dikkat dağınık unsurları en aza indirme ve nitelikli ölçme-değerlendirme yapma süreçlerinde desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Dinleme sınavlarına yönelik ortak standartların belirlenmesi, öğretmenlere rehberlik edecek ve sınavların daha etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

2. Dinleme Sınavlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri

2.1. Dinleme Sınavları Öncesinde Öğrencilerin Yaşadığı Kaygılara Yönelik Bulgular

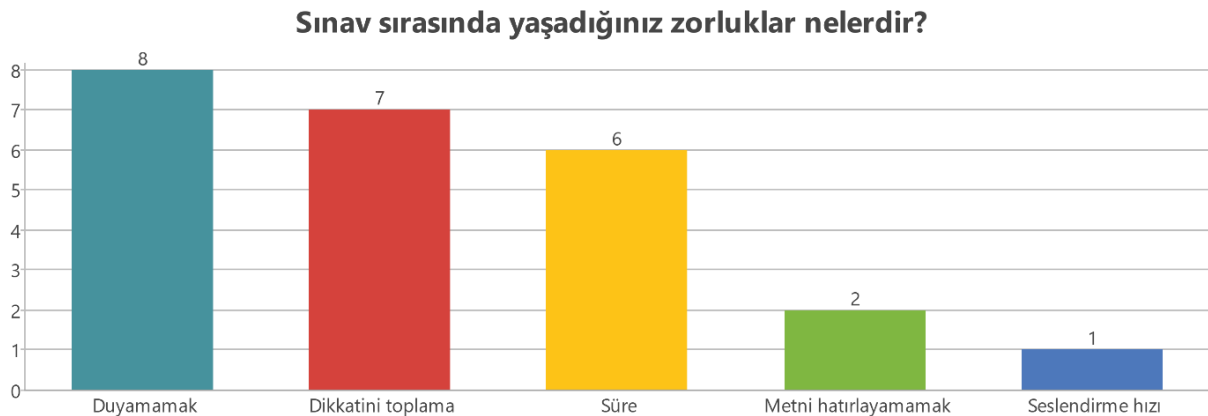

Grafik 9. Dinleme Sınavı Öncesinde Öğrenci Endişeleri

Öğrencilerin dinleme sınavı uygulamalarına yönelik taşıdıkları endişelerin sınav süresini yönetebilme (Ör: Ö3, Ö9), kelime bilgisine yönelik endişeler (Ör: Ö1, Ö2) ve sağlıklı bir şekilde dinleme gerçekleştirememeye (Ör: Ö5, Ö7) gibi başlıklarda yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrencilerin kelime bilgisinin yetersizliği onların metni anlamalarını zorlaştırıp sınav başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin Ö4 “Dinleme metnini duyamamak, eski kelimeleri anlayamamak, kelimeleri unutmak gibi konularda endişeleniyorum.” şeklinde kaygılarını ifade etmiştir. Bu durum da dinleme becerisini kullanmada başarılı olabilmek için söz varlığına yönelik yapılacak etkinliklerin önemini göstermektedir.

Öğrencilerin sınav süresiyle ilgili kaygıları, metni dinlemenin ve soruları cevaplamanın bir ders saati içerisinde tamamlaması gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Sınav süresine yönelik Ö10 “Duyamayacağımız ve süremizin yetmeyeceği konusunda endişe duyuyoruz.” ifadesiyle süreyle ilgili ortak kaygı taşıdıklarını belirtmiştir. Sınav süresinin, dinleme metninin uzunluğunun ve sınav sorularının sayısının ve öğrenciden beklenen yanıtların iyi planlanması gerekmektedir. Öğrencilerin dinleme metnini duyamama kaygılarına hem fiziksel ortamdan hem de kendi dikkat durumlarından duydukları endişe neden olmaktadır. Sınavlar uygulanmadan önce sınıfların dinleme uygulamasına hazır hâle getirilmesi, dinleme ortamının dikkat dağıtıcı unsurlardan arındırılması gerekmektedir. Etkili bir dinlemenin gerçekleştirilebilmesi için öğrencilere yapılması gerekenlerin sınav uygulaması başlamadan anlatılması da öğrencilerin daha rahat hissetmesini sağlayacaktır.

2.2. Dinleme Sınavları Sırasında Yaşanan Zorluklara Dair Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Grafik 10. Dinleme Sınavlarında Öğrencilerin Zorlandıkları Noktalar

Öğrencilerin dinleme sınavı sırasında karşılaştıkları zorluklar, onların sınav performanslarını doğrudan etkilemektedir. Dinleme metnini yeterince duyamamak, öğrenciler tarafından en sık dile getirilen sorunlardan biri olarak öne çıkmaktadır (Örn: Ö3, Ö6). Bu nedenle, sınıf içindeki gürültünün en düşük seviyeye indirilmesi ve metnin net bir şekilde duyulabilecek şekilde seslendirilmesi gerekmektedir. Öğrenciler, sınav sırasında kapı çarpması, sınıf içi konuşmalar gibi dış etkenlerin de dikkatlerini çok fazla dağıttığını ifade etmektedir.

Dikkatini toplayamama ve metni anlamlandırmada yaşanan güçlükler, hem bireysel faktörlerden hem de metnin dil yapısından kaynaklanabilmektedir. Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde (Örn: Ö7, Ö8), metinlerin yoğun anlamlar içermesi ve kullanılan kelimelerin karmaşıklığı nedeniyle dinleme performanslarının olumsuz etkilendiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, dinleme sınavlarının süresine ilişkin kaygılar da öğrencilerin dikkatlerini toplamasını zorlaştırmaktadır. Öğretmenin yaptığı dinleme tekrarları sırasında ya da öğrencilerin kendi cevaplarını yazıp kontrol ettikleri anlarda, süre baskısı nedeniyle öğrencilerin odaklanmakta zorlandıklarını ifade ettikleri gözlemlenmiştir.

2.3. Dinleme Sınavı Metinlerinin Anlaşılabilirliğine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Grafik 11. Dinleme Sınavı Metinlerinin Anlaşılabilirliğine Yönelik Öğrenci Görüşleri

Dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin anlaşılabilirliği konusunda öğrencilerin farklı deneyimler yaşadığı görülmektedir. Bazı öğrenciler, dinleme metinlerinde yer alan karmaşık ifadelerin metni anlamayı zorlaştırdığını belirtmiştir (Örn: Ö5, Ö10). Bu durum, dinleme metinlerinin dil düzeyinin öğrencilerin seviyelerine uygun olması gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

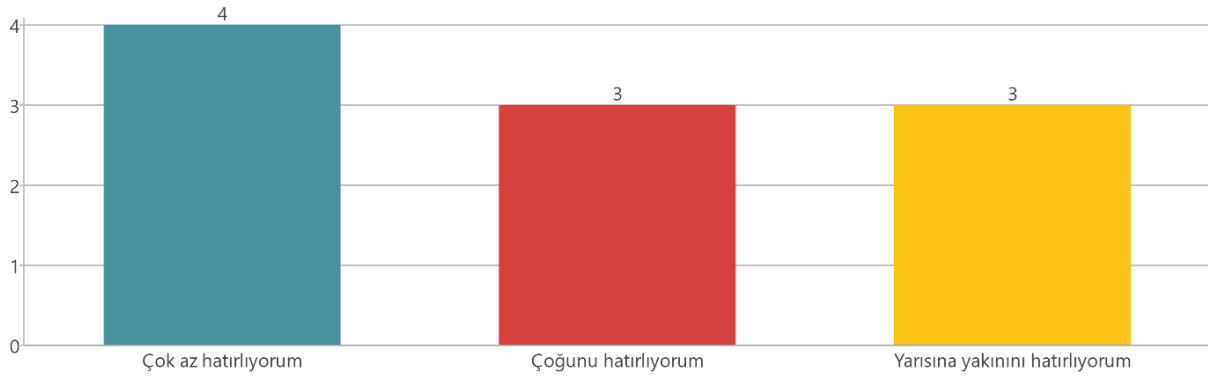

Grafik 12. Dinleme Sınavı Metinlerini Anlamaya Yönelik Öğrenci Stratejileri

Öğrencilerin, sınavlarda anlamadıkları bölümleri yorumlamak için çeşitli stratejiler geliştirdiği görülmektedir. Örneğin, bazı öğrenciler (Örn: Ö9, Ö1), önceki soruların içerdiği bilgilerden ve bu sorulara kendilerinin verdikleri yanıtlardan yola çıkarak sonraki sorulara dair çıkarımlarda bulunduklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin çoğu dinleme metnini ikinci kez dinleme ihtiyacı duymaktadır. Ö5 “Anlamadığım durumlarda hocanın metni ikinci kez okumasını bekliyorum. O sırada diğer sorularla uğraşıyorum.” ifadesiyle bir kez dinlemenin sınavın tamamına yönelik başarı için kendisine yetmeyeceğini ifade etmektedir. Bu cevaplar, öğrencilerin dinleme sınavlarında yaşadıkları zorlukları aşabilmek için kendi ihtiyaçlarına uygun çeşitli yöntemler geliştirmeye çalıştıklarını göstermektedir.

2.4. Dinleme Sınavı Metinlerini Hatırlatılamaya Dair Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bulgular

Dinleme sınavında duyduklarınızı ne kadar hatırlıyorsunuz?

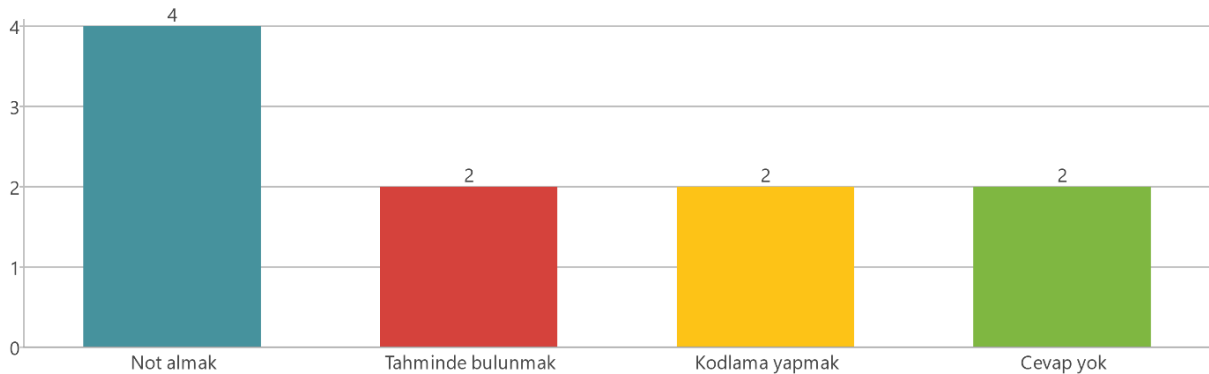

Grafik 13. Dinleme Sınavı Metinlerini Hatırlama Düzeyleri

Dinleme sınavlarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun dinledikleri metni hatırlamakta güçlük çektiği görülmektedir. Bu durum metnin anlaşılabilirliği, uzunluğu, metnin yapısı ve metnin türü gibi unsurlardan etkilenmektedir. Öğrenciler dinledikleri metin ilgilerini çektiği takdirde daha dikkatli bir dinleme gerçekleştirmektedirler (Örn: Ö2). Öğretmenlerin metin seslendirilirken sınıfın fiziksel koşullarını kontrol etmiş ve sınava uygun hale getirmiş olması da önemlidir.

150

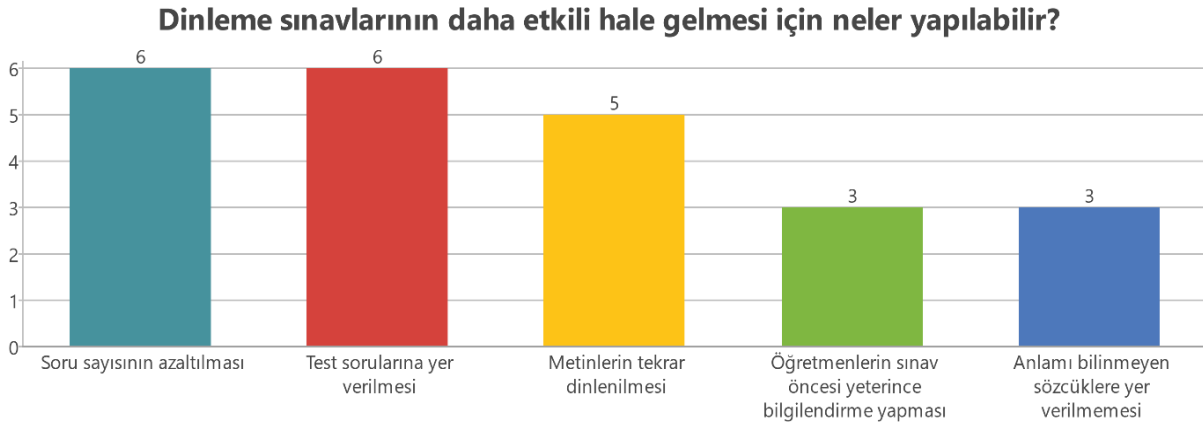
Dinleme sınavında duyduklarınızı hatırlamak için neler yapıyorsunuz?

Grafik 14. Dinleme Sınavı Metinlerini Akılda Tutmak İçin Kullanılan Teknikler

Bu sorunun üstesinden gelmek için öğrenciler sınav içerisinde farklı stratejiler geliştirmektedir. Not almak, kodlama yapmak gibi teknikler (Örn: Ö3, Ö8), öğrencilerin dinledikleri bilgileri organize etmeleri, ilişkiler kurmaları ve metni hatırlamaları için onlara yardımcı olmaktadır. Fakat bazı öğrencilerin (Örn: Ö9) dinlemeyi gerçekleştirirken herhangi bir yöntem kullanmadığı, bazılarının ise seçtikleri yöntemi sınav içerisinde etkili bir şekilde uygulayamadıkları belirlenmiştir. Bu nedenle sınav öncesinde, öğrencilere dinleme sınavlarında kullanabilecekleri stratejiler ve etkili not alma teknikleri hakkında rehberlik edilmesi gerekmektedir.

2.5. Dinleme Sınavlarının Daha Etkili Hâle Gelmesine İlişkin Öğrenci Önerilerine Yönelik Bulgular

Grafik 15. *Dinleme Sınavlarına Yönelik Öğrenci Önerileri*

Dinleme sınavlarının, öğrenci başarısını etkili bir şekilde ölçebilmesi, öğrenci eksikliklerini belirleyebilmesi ve dinlemeye yönelik motivasyonu artırabilmesi; dinleme sınavı metnlerinin içeriği, ölçmeye çalıştığı beceriler ve hedeflenen kazanımların netliği ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenden dolayı, dinleme sınavların yalnızca öğrencinin bilgisini değil, aynı zamanda dinleme ve anlama becerilerini de değerlendirecek şekilde yapılandırılması önem taşımaktadır. Öğrencilerin sınav sorularına yönelik belirli beklentileri olduğu görülmektedir. Açık uçlu soruların yanıtlanması zaman alması nedeniyle, soru sayısının azaltılması ya da test sorularına daha fazla yer verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır (Örn: Ö2, Ö7). Ayrıca, sınav sorularının açık ve anlaşılır bir şekilde hazırlanması, neyin sorulduğunun net bir biçimde ifade edilmesi, öğrencilerin sınava odaklanmalarını ve başarılarını artırmalarını kolaylaştırmaktadır.

151

Dinleme metnlerinin içeriği de sınavın anlaşılabilirliğini doğrudan etkilemektedir. Öğrenciler dinleme sınavlarına dair pek çok farklı sorunda dinleme metnlerine yönelik ifadeler kullanmışlardır. Öğrencilerin çoğu, teknik ve karmaşık ifadeler yerine, günlük hayatta karşılaşabilecekleri daha sade ve doğal bir dille yazılmış metinleri daha rahat anlayıp yorumlayabilmektedir (Örn: Ö1, Ö4). Öğrencilerin, dinleme metnini tek seferde anlayamama kaygısı taşıdıkları da belirlenmiştir. Bu durum, öğretmenlerin, dinleme becerisinin nasıl geliştirileceğine yönelik eksiklikleri belirleyerek, öğrencileri bu konuda bilinçlendirmesi gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda, dinleme sınavlarının değerlendirme sürecinin daha etkili olabilmesi için sınav formatlarının öğrenci ihtiyaçları ve geri bildirimleri doğrultusunda gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu tür düzenlemeler, sınavların amacına uygun ölçmeler yapmasını ve daha verimli bir değerlendirme sürecinin oluşturulmasını sağlayacaktır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, ortaokul düzeyinde uygulanan dinleme sınavlarında kullanılan dinleme metnlerinin özellikleri incelenmiş, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda mevcut durum değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, alan yazındaki çeşitli araştırmalarla karşılaştırılarak değerlendirildiğinde, dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin seçimi ve uygulanışı açısından belirli eksikliklerin ve gelişime açık yönlerin olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarının alan yazındaki benzer çalışmalarla uyumlu sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2006) tarafından belirlenen dinleme eğitimi için kullanılacak metinlerin taşıması gereken ölçütler, bu çalışmanın bulgularıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. MEB'in belirlediği ölçütlere göre dinleme metnlerinin Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına

ve temel ilkelerine uygun olması, millî ve ahlaki değerlere ters düşmemesi, ayrımcılık veya kutuplaşmaya sebep olacak ifadeler yer vermemesi, öğrencilerin gelişimini olumsuz etkileyecek şiddet, karamsarlık ve cinsellik gibi unsurlar içermemesi gerekmektedir. Ayrıca, metinlerin insani değerlere ve bireysel hak ve özgürlüklere aykırı ifadelerden arındırılmış olması, dersin amaç ve kazanımlarını desteklemesi, öğrenci seviyesine ve ilgi düzeyine uygunluk göstermesi, ders süresine ve programda belirlenen öğrenci düzeylerine uygun uzunlukta olması önem arz etmektedir. Dilin zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtması, yapılan kısaltma veya düzeltmelerin metnin anlam bütünlüğünü bozmaması, aynı temada aynı türden birden fazla dinleme metnine yer verilmemesi gibi hususlar da metin seçiminde dikkate alınması gereken noktalar arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, metinlerin öğrencilere dil bilinci kazandıracak, dil zevkini geliştirecek, kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak ve estetik duyarlılıklarını artıracak özellikler taşıması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgular da öğretmenlerin dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiğini, metinlerde yer alan kelime ve dil yapılarının anlama sürecini doğrudan etkilediğini, uzunluk ve içerik açısından belirli standartların oluşturulmasına duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Özellikle öğretmenlerin, mevcut sınavlarda kullanılan metinlerin öğrencilerin ilgi ve kelime bilgisi düzeylerine tam olarak uyum sağlamadığını belirtmesi, MEB'in belirlediği kriterlerin sahadaki uygulamalarda yeterince dikkate alınmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin seçiminde hem MEB'in belirlediği ölçütlerin hem de sahada görev yapan öğretmen ve öğrencilerin geri bildirimlerinin dikkate alınarak daha işlevsel bir değerlendirme süreci oluşturulması gerektiği görülmüştür.

Kaya ve Aydın (2024) tarafından ortaya konulan bulgular, Türkçe dersi öğretim programında her sınıf seviyesinde belirlenen altı temanın her birinde en az bir dinleme/izleme metnine yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak programda dinleme metinlerinin belirli sıralamalara tabi tutulmadığı, metin türleri açısından da bilgilendirici, öyküleyici ve şiir türlerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu durum, metinlerin çeşitliliğini artırma amacı taşısa da öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirildiğinde, bu sınıflandırmanın dinleme metinlerinin seçimi ve uygulanışında belirsizlik yarattığı ifade edilmiştir. Araştırmamızda da dinleme metinlerinin öğretmenler tarafından çoğunlukla okuma metinleriyle benzer görüldüğü ve bu durumun dinleme becerilerinin etkin ölçülmesini zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Çaylı ve Göçer (2016), dinleme metinlerinin öğrenci seviyesine uygunluk, dilsel özellikler ve metin türleri açısından yetersiz bulunduğunu ve öğretmenlerin dinleme etkinliklerini diğer metin türlerinden bağımsız bir şekilde ele almadıklarını ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, çalışmamızda elde edilen bulgularla örtüşmektedir.

Dinçel (2018) öğrencilerin dinleme metinleriyle ilgili yaşadığı başlıca sorunları metinlerin uzunluğu, sıkıcılığı ve anlamı bilinmeyen kelimelerin fazlalığı olarak sıralamaktadır. Mevcut çalışmada da öğretmenlerin büyük bir kısmı, dinleme metinlerinin öğrenci seviyesine tam olarak uygun olmadığını, uzunluk açısından belirlenen ölçütlere her zaman uyulmadığını ve bu durumun dinleme sınavlarında öğrencilerin performanslarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler, dinleme sınavlarında kullanılan metinlerde dikkat çekici bir standart eksikliği olduğunu ve metinlerin bazen eğitim programında belirtilen özelliklerden uzaklaştığını belirtmişlerdir. Bu bulgu, Çaylı ve Göçer'in (2016) araştırmasında yer alan öğretmenlerin metinleri yetersiz bulma görüşleriyle de örtüşmektedir.

Ölçme ve değerlendirme süreçleri açısından bakıldığında, Melanlıoğlu ve Karakuş Tayşi (2013) dinleme becerisinin doğrudan gözlenememesi nedeniyle ölçme ve değerlendirme çalışmalarında çeşitli zorluklar yaşandığını vurgulamaktadır. Çalışmamızda da öğretmenlerin

dinleme sınavlarının uygulanma sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaştıkları ve özellikle dinleme metinlerine dayalı sınavlarda ölçme ve değerlendirme süreçlerinin belirli standartlara oturtulamadığı tespit edilmiştir. Yine, Ünlü ve Öztürk (2014) tarafından yapılan araştırmada, daha önceki yıllarda Türkçe sınavlarında dinleme becerisine yönelik sorulara neredeyse hiç yer verilmediği ortaya konulmuştur. Çalışmamızda da öğretmenlerin çoğunun daha önce dinleme becerisini ölçen sınavlar uygulamadıkları ve bu sürece yönelik deneyimlerinin sınırlı olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin dinleme becerisini değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri, Çarkıt'ın (2018) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Çarkıt'ın bulgularına göre, öğretmenler dinleme becerisinin ölçülmesini önemli bulmakla birlikte sistematik bir değerlendirme yapmaktan kaçınmaktadırlar. Çalışmamızda öğretmenlerin sınav uygulama süreçlerinde yaşadığı zorluklar incelendiğinde, Saltan ve Özyeter'in (2024) belirttiği gibi öğretmenlerin sınav öncesi hazırlık sürecine dair net bilgilendirmeler almaması nedeniyle çeşitli sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. Sevim ve Yılmaz'ın (2024) ortaya koyduğu gibi, öğretmenlerin büyük bir kısmı dinleme sınavlarının uygulanışına ilişkin yeterli ön hazırlık yapılmadığını ve öğrenci hazırbulunuşluğunun düşük olduğunu belirtmektedir. Bu durum, çalışmamızda elde edilen öğretmen ve öğrenci görüşleriyle paralellik göstermektedir.

Sınıf içi uygulamalara yönelik değerlendirmelerde, Süğümlü ve Akpınar'ın (2024) öğretmenlerin fiziksel altyapı eksikliklerinden ve ders saatlerinin yetersizliğinden şikâyet ettiklerini belirttikleri bulguları, çalışmamızda da doğrulanmıştır. Dinleme sınavlarının uygulanabilirliği açısından altyapı eksiklikleri ve ders sürelerinin kısıtlı olması, öğretmenlerin uygulama süreçlerinde yaşadığı en temel sorunlar arasında yer almaktadır. Öğrencilerin de dinleme sınavlarına yönelik süre endişesi taşıdıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra, Aydın ve Uçgun'un (2020) çalışmasında da belirtildiği gibi, dinleme becerisinin ölçümüne yönelik sınav sorularına yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Çalışmamızda öğretmenler, dinleme sınavlarının ölçme değerlendirme sürecinin daha sistemli hâle getirilmesi gerektiğini ve özellikle metinlerin belirli kriterlere göre seçilmesinin önem arz ettiğini ifade etmişlerdir.

Son olarak, Ercan ve Kahtalı (2024) tarafından yapılan çalışma, beceri temelli dinleme sınavlarının uygulanmasının dinleme becerisinin gelişimine olumlu katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Çalışmamızda elde edilen veriler de dinleme sınavlarının, öğrencilerin bu becerisini geliştirmede etkili bir araç olabileceğini ancak metin seçiminden değerlendirme süreçlerine kadar pek çok noktada iyileştirmeye ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Özellikle dinleme metinlerinin öğrenci seviyesine uygunluğu, uzunluk, kelime seçimi ve ilgi çekiciliği açısından gözden geçirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma, ortaokul seviyesinde uygulanan dinleme sınavlarında kullanılan dinleme metinlerinin özelliklerini inceleyerek, metin seçiminde dikkate alınması gereken ölçütleri belirlemeyi amaçlamıştır. Öğretmen görüşleri, alan yazınındaki çalışmalar ve mevcut uygulamaların değerlendirilmesi sonucunda, dinleme metinlerinin sınav başarısını etkileyen önemli unsurlar içerdiği tespit edilmiştir.

Öğretmenler sınavların çoğu zaman benzer türde metinlerle sınırlı kaldığını belirtmiştir. Öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişimi açısından farklı türde metinlerin dengeli şekilde sunulması gerektiği daha önceki çalışmalarda da ortaya konan bir ihtiyaçtır. Öğrenci geri bildirimleri ve öğretmen görüşleri doğrultusunda, metin uzunluğunun dinleme anlama sürecinde belirleyici bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Dinçel (2018) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin en çok şikâyet ettiği konular arasında metinlerin uzunluğu yer almakta olup, programda belirlenen ölçütlere bağlı kalınmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin yaş ve sınıf seviyesine uygun uzunlukta olması gerekmektedir. Öğrencilerin dinleme sırasında anlamakta zorlandıkları kelimeler,

metnin anlaşılabilirliğini doğrudan etkilemektedir. Dinleme metinlerinde bilinmeyen kelime oranının öğrencinin seviyesine uygun şekilde belirlenmesi, dinleme anlama sürecini destekleyecek ipuçları içermesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin öğrencilerin seviyesine uygun, anlam açısından bütünlük taşıyan, dilsel olarak erişilebilir ve farklı metin türlerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca, kullanılan metinlerin daha etkili hale gelmesi için ölçme-değerlendirme süreçlerinin öğrencilerin dinleme becerilerini gerçek anlamda değerlendirecek biçimde yapılandırılması ve sınav uygulamalarında fiziksel koşulların iyileştirilmesi önerilmektedir. Bu doğrultuda, dinleme sınavlarında metin seçim kriterlerine yönelik daha kapsamlı rehberlerin oluşturulması, öğretmenlerin bu süreçte daha bilinçli kararlar almasını sağlayacaktır.

Etkili bir dinleme sınavı uygulaması için dinleme becerisinin ölçme ve değerlendirilmesine dair yapılan alan yazın taraması ve sahanın gereksinimleri doğrultusunda, dinleme metinlerinin hazırlanması ya da mevcut metinler arasından seçilmesi sürecinde dikkate alınması gereken temel ölçütler aşağıda sistematik bir biçimde sıralanmıştır. Metinlerin öğrenci seviyesine uygunluğu en önemli çıkış noktasıdır. Dinleme metinleri, 11-14 yaş grubundaki ortaokul öğrencilerinin bilişsel ve dilsel gelişim düzeylerine uygun olacak şekilde tasarlanmalıdır. Metinlerin dil yapısı, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin söz varlığı ve dil bilgisine uygun olmalıdır. Metinler, öğrencilerin yaş grubuna uygun ve ilgisini çekebilecek güncel konulara dayanmalıdır. Anlamayı zorlaştıracak ağır akademik terimler veya karmaşık cümle yapıları tercih edilmemelidir. Metinlerin bilişsel açıdan öğrenciyi aşırı zorlamayacak ancak anlam kurma sürecini destekleyecek düzeyde olması gerekmektedir. Seçilen metinler, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen dinleme becerileriyle ilişkili olmalı ve program hedefleriyle tutarlı olmalıdır. Metinler, anlama, çıkarım yapma, eleştirel düşünme ve ana fikri belirleme gibi önemli dinleme becerilerini geliştirici nitelikte olmalıdır. Metinlerin sınavda kullanılması durumunda, sınav sonrası dönüt ve değerlendirme sürecine uygun olması gerekmektedir. Metinlerin Türk Millî Eğitimi'nin temel ilkeleriyle çalışmayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Tartışmalı, siyasi veya ideolojik konulardan kaçınılmalıdır. Dinleme metinleri, net ve anlaşılır şekilde seslendirilmelidir. İfade netliği, vurgu ve tonlama doğru bir şekilde kullanılmalıdır. Metinlerin süreleri, öğrencilerin dikkat sürelerini aşmayacak şekilde belirlenmelidir. Gereksiz ayrıntılardan kaçınılmalıdır. Ses kayıtları, sınıf ortamında dinlenmeye uygun olmalı, arka plan gürültüsü ve yankı gibi sorunlar giderilmelidir. Metinler, sınavlarda farklı bilişsel düzeylere hitap eden sorulara cevap verebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Metinlerin sadece bilgi ve anlama seviyesinde değil, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey bilişsel becerileri ölçmeye yönelik soruların hazırlanmasına elverişli olması gerekmektedir.

Dinleme metinleri, sınav içeriğinin temel belirleyicisi olup, öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, metinlerin seçimi ve hazırlanma süreci pedagojik, dilbilimsel, teknik ve ölçme-değerlendirme açısından titizlikle yürütülmelidir. Alan yazın taramaları ve saha verileri, mevcut dinleme sınavlarında metin seçimi konusundaki eksikliklerin giderilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, dinleme sınavlarının öğrencilerin dinleme becerilerini gerçekçi bir şekilde ölçebilmesi için yukarıda sıralanan ölçütlerin dikkate alınması kritik önem taşımaktadır. Gelecek çalışmalar, dinleme metinlerinin etkililiğini artırmak amacıyla farklı uygulamalar ve pilot çalışmalar üzerinde yoğunlaşmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aydın, M. & Uçgun, D. (2020). Ortaokul Türkçe dersi sınav sorularının programdaki kazanımlara göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 343-356. <https://doi.org/10.16916/aded.678478>
- Aytan, T. (2011). *Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme ve düşünme kabiliyeti üzerindeki etkileri*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Calp, M. & Alpkaya, C. (2021). LGS Türkçe sorularının Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarına uygunluğu üzerine bir çalışma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 632-654.
- Cüceloğlu, D. (2001). *Yeniden insan insana*. Remzi Kitabevi.
- Çarkıt, C. (2018). Ortaokul Türkçe derslerinde dinleme becerisinin değerlendirilme sürecine yönelik öğretmen görüşleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(27), 2782-2793.
- Çaylı, C. & Göçer, A. (2016). Ortaokul Türkçe derslerinde işlenen müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 517-535.
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki dil becerisi olarak dinlemeyi geliştirme çalışmaları*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, Y. Dinleme becerisini geliştirmede etkinliklerden yararlanma. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2010, 263-74.
- Dinçel, K. B. (2018). Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersinde yaşadıkları dinleme sorunları ve sorunların çözümüne yönelik beklentileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2551-2571.
- Ercan, M. & Doğan Kahtalı, B. (2024). Beceri temelli Türkçe dersi sınavları: Sahadaki ilk uygulama örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 12(3), 625-649.
- Kanık Uysal, P. (2022). Türkçe dersi sınavlarında yer alan soruların üst düzey düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 136-156.
- Kaplan, K. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme becerisini ölçmeye yönelik soruların yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 626-645
- Kaya, M. & Aydın, E. (2024). 2019 Türkçe dersi öğretim programı ile 2024 Türkçe dersi öğretim programının karşılaştırılması. *Harran Maarif Dergisi*, 9(1), 108-146.
- Melanlıoğlu, D. & Karakuş Tayşi E. (2013) Türkçe öğretim programındaki dinleme/izleme kazanımlarının ölçme değerlendirme yöntemleri bakımından sınıflandırılması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 23-32.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2005). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programı*. Milli Eğitim Basımevi .
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2023). *Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/10/20231014.pdf>

- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2023). Ölçme ve değerlendirme yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/09/20230909-2.htm>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2023). Yazılı ve uygulamalı sınavlar yönergesi. https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_10/12115933_MEB_yazili_ve_uygulamali_snavlar_yonergesi.pdf
- Ömeroğlu, A. F. (2024). Türkçe öğretmenlerinin uyguladığı sınav sorularının öğrenme alanları, ölçme değerlendirme yöntemleri ve bilişsel alan basamakları açısından incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (14), 975-992.
- Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2023). 1. dönem konu soru dağılım tabloları. <https://odsgm.meb.gov.tr/www/konu-soru-dagilimtablolari/icerik/1031>
- Özbay, M. (2009). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Öncü Kitap.
- Süğümlü, Ü. & Akpınar, M. Y. (2024). Sözlü iletişim becerilerinin (Dinleme/izleme ve konuşma) ölçme ve değerlendirmesinde sınıf içi uygulamalar. XI. *International Eurasian Educational Research Congress Bildiri Özetleri Kitabı*, 241.
- Sevim, O. & Yılmaz, D. (2024). 2023 tarihli Türkçe dersi sınav uygulamalarındaki değişikliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 148-167.
- Saltan, A. & Özyeter, N. T. (2024). Ortaokul Türkçe ve İngilizce derslerinde uygulanan üç aşamalı sınav uygulamasına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. XI. *International Eurasian Educational Research Congress Bildiri Özetleri Kitabı*, 234.
- Tabak, G. & Göçer, A. (2014). Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 3(2), 250-272.
- Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Ünlü, S., Öztürk, H. & Tağa, T. (2014). Türkçe dersinde uygulanan sınavlar üzerine bir değerlendirme. *International Journal of Social Science*, (28), 513-523.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Yazar Katkısı

Çalışmanın Tasarımı, KS (%70) ve TA (%30); Veri Toplama KS (%70) ve TA (%30); Araştırma ve Analiz KS (%70) ve TA (%30); Orijinal Taslak KS (%70) ve TA (%30); İnceleme ve Düzenleme, KS (%70) ve TA (%30).

Veri Seti Erişimi

Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Finansal Destek

Sorumlu yazar, bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması

Sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Bilgilendirilmiş Onam

Bu makale, insan katılımcılarla yapılan bir süreç içermektedir. için Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulundan 31.10.2024. toplantı tarihli 2024.10 numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Etik Beyan

Araştırmada bakanlığa bağlı öğretmenlerle ve ortaokul öğrencilerle çalışılacağı için Millî Eğitim Bakanlığından MEB.TT.2024.01.0787 no.lu MEB araştırma izni ve etik ilkelere uygunluğunun incelenmesi için Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulundan 31.10.2024. toplantı tarihli 2024.10 numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Bilgilendirme

Bu makale ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Yazışmalar ve materyal talepleri ile ilgili konular için sorumlu yazarla iletişim kurulmalıdır.

Tüm yazarlar, makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Author Contributions

Conceptualization, KS (%70) ve TA (%30); Data Curation, KS (%70) ve TA (%30); Research & Analysis, KS (%70) ve TA (%30); Original Draft, KS (%70) ve TA (%30); Review & Editing KS (%70) ve TA (%30).

Data Availability Statement

The data sets used and/or analyzed during the current study are available from the corresponding author upon reasonable request.

Funding

The author declared that this study has received no financial support.

Conflict of Interest

The corresponding author has no conflict of interest to declare.

Informed Consent

This article involves a human process. Therefore, the ethics committee of Yıldız Technical University dated 31.10.2024 for the review of ethical principles and principles. Ethics committee permission numbered 2024.10 was obtained. It is stated in the Ethical Declaration section.

Ethical Approval

Since the research will be conducted with teachers and secondary schools affiliated with the ministry, the research permit numbered MEB.TT.2024.01.0787 was obtained from the Ministry of National Education and the ethics committee of Yıldız Technical University dated 31.10.2024 for the review of ethical principles and principles. Ethics committee permission numbered 2024.10 was obtained.

Acknowledgement

This article is based on the master's thesis written by the first author under the guidance of the second author.

Research and publication ethics were followed in this article.

Correspondence and requests for materials should be addressed to Corresponding Author.

All authors have read and accepted the published version of the manuscript.

Disclaimer/Publisher's Note: The statements, opinions, and data presented in all publications are solely those of the individual authors and contributors and do not reflect the views of IBAD Journal of Social Sciences publisher or its editors. IBAD Journal of Social Sciences publisher and its editors disclaim any responsibility for harm or damage to individuals or property arising from the ideas, methods, instructions, or products mentioned in the content.